

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА РАБОТАТА НА БИРОТО ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ПРЕД ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА ЗА 2019 г.**

2020, СКОПЈЕ

1.ВОВЕД

Бирото за застапување на Република Северна Македонија се основаше на почетокот на 2015 година согласно Законот за застапување на Република Македонија пред Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП/Судот) (Службен весник бр. 67/2009, 43/2014 и 64/2018), како посебно правно лице во состав на Министерството за правда. Покрај овој Закон, надлежностите на Бирото за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП се дефинирани и со Законот за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права (Службен весник бр. 67/2009 и 43/2014).

Со Законот за застапување на Република Македонија пред ЕСЧП на Бирото му е доверена улогата на застапување на државните интереси пред ЕСЧП во согласност со Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП) и нејзините Протоколи. Со оглед на карактерот и делокругот на доверените надлежности, Бирото за застапување на Република Северна Македонија *de facto* е специјализиран орган за застапување на сите државни органи на Република Северна Македонија во постапките кои пред ЕСЧП се водат против државата.

Освен надлежностите во делот на застапувањето пред ЕСЧП, на Бирото за застапување пред ЕСЧП му е доверена и надлежност во делот на координација на извршувањето на пресудите и одлуките на ЕСЧП и комуникација со Комитетот на министри за целите на надзорот што овој орган на Советот на Европа го врши над извршувањето на пресудите и одлуките на ЕСЧП. Меѓудругото, Бирото е стручна и административно - техничка поддршка на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП.

2.ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА СОСТОЈБИТЕ ПРЕД ЕСЧП ВО ТЕКОТ НА 2019

Бројот на апликации кои се во тек пред ЕСЧП во текот на 2019 година остана прилично стабилен (со благ пораст од 6% за разлика од 2018 година), со број од околу 59,800. Речиси 70% од предметите во постапка пред ЕСЧП се однесуваат на шест земји: Русија (25%), а по неа следат Турција (16%), Украина (15%), Романија (13%), Италија (5%) и Азербеџан (3%). Анализите на апликациите кои се во постапка пред ЕСЧП и за кои сеуште не е донесена одлука од страна на овој Суд, укажува на тоа дека најголемиот број на апликации се резултат на структурни проблеми во одредени земји што реално го оптоварува работењето на Судот, бидејќи резултира со огромен број на апликации пред ЕСЧП. Кон ова дополнително придонесува и бројот на апликации по кои постапката е суште во тек пред ЕСЧП, а кои се класифицирани во групата на „добро воспоставена судска пракса,, (WECL – *well established case law*).

Со цел да се осигури ефикасно процесуирање на сите нерешени апликации, ЕСЧП усвои политика на приоритет во 2009 година, со цел да се забрза постапувањето и пресудувањето на најважните, најсериозните и најтнните предмети. Тој воспостави седум категории на предмети кои - од итни предмети кои се однесуваат на ранливи апликанти (категија I) до јасно недопуштени предмети за кои постапува судија-поединец (категија VII).

Меѓу апликациите за кои постапката е сеуште во тек пред ЕСЧП, има околу 24,424 апликации кои се со висок приоритет. Според Годишниот извештај на ЕСЧП за 2019 година, произлегува дека повеќето од нив се всушност случаи кои спаѓаат во групата на повторувачки, но наводите за повреда на Конвенцијата истакнати во нив го оправдуваат нивниот приоритетен статус. Сепак, најголем предизвик со кој се соочува Судот несомнено остануваат нерешените предмети на советите, кои не можат да се разгледуваат од комитети од тројца судии поради нивната сложеност или поради фактот дека тие покренуваат нови правни прашања¹.

Во текот на 2019 најголем број од апликациите пред ЕСЧП беа решени со одлука. За приближно 190 апликации беше утврдено дека се недопуштени или беа симнати од листата на предмети пред Судот од страна на совети и околу 5,002 такви одлуки беа донесени од комитети. Покрај тоа, судии-поединци утврдија дека се недопуштени или симнаа од листата на предмети пред Судот околу 33.288 апликации.² Бројот на одлуки за допуштеност и за симнување на апликации од листата на предмети пред Судот незначително се намали за 4%, од околу 40,022 во 2018 година, на околу 38,480 во 2019 година. Ваквиот тренд е поинаков од оној во 2018 година, кога имаше значително зголемување на бројот на решени апликации во споредба со 2017 година.

¹ Предметите пред ЕСЧП се решаваат во четири разни вида на судски формации. Согласно член 26(1) од ЕКЧП: „За да испитува предмети пред него, Судот ќе заседава во формација на судија-поединец, во комитети од тројца судии, во совети од седум судии и во Голем совет од седумнаесет судии. Судските совети ќе воспостават комитети за определен временски период.“ Судии-поединци ја утврдуваат допуштеноста на поединечни поднесоци во кои најчесто спаѓаат очигледно неоснованите предмети. Овој систем е воспоставен за да се помогне да се намали акумулацијата на голем број предмети. Составени од тројца судии, комитетите одлучуваат за допуштеноста на предмети, како и за основаноста кога предметот се однесува на прашање опфатено со добро воспоставена судска пракса (одлуката мора да биде едногласна). Составени од седум судии, советите примарно одлучуваат за допуштеноста и основаноста на предмети кои покренуваат прашања за кои не било често одлучувано (одлуката може да се донесе со мнозинство гласови). Секој совет го вклучува претседателот на Советот и „национален судија“ (судија со државјанство на државата против која е поднесена апликацијата). Составен од 17 судии, Големiot совет расправа мал, избран број на предмети кои му биле упатени или за кои совет му отстапил надлежност, обично кога предметот опфаќа важно или ново прашање. Големiot совет секогаш ги вклучува претседателот и потпретседателот на Судот, петте претседатели на секции (одделенија) и националниот судија.

² Споредбено со 2018 г. - во приближно 200 апликации беше утврдено дека се недопуштени или беа симнати од листата на предмети пред Судот од страна на совети, околу 6,650 такви одлуки беа донесени од комитети, додека судии-поединци утврдија дека се недопуштени или симнаа од листата на предметите пред Судот околу 33,200 апликации.

Бројот на апликации решени со донесена пресуда падна за 20% во 2019 година, во споредба со 2018 година, при што во 2019 година со пресуда беа решени 2,187 апликации. Голем број на апликации беа споени, што резултираше со донесени 884 пресуди (за 2,187 апликации), споредено со 2018 година кога беа донесени 1,014 пресуди (за 2,738 апликации).

Во зависност од судските формации, во 2019 година, беа донесени 328 пресуди од страна на совети, 545 од комитети, додека 11 пресуди беа донесени од страна на Големиот судски совет³.

До Големиот судски совет, во 2019 година, беа доставени 2 барања за советодавни мислења согласно Протоколот бр. 16 од Конвенцијата, од кои, за 1 беше донесено советодавно мислење.

На крајот на годината имаше 54,650 нерешени апликации пред совет (вклучувајќи го и Големиот судски совет) или комитет кои чекаа на решавање, а околу 5,150 апликации пред судија поединец⁴.

Членот 6 (право на правично судење) останува најчесто повредувана одредба на Конвенцијата во 2019 година, со 24.78% од сите повреди констатирани од страна на ЕСЧП. Втора одредба по зачестеност на утврдени повреди е членот 3 (забрана на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување), со учество од 17.87% во сите повреди. Трета суштинска категорија на констатирани повреди на ЕКЧП е онаа според членот 5 (право на слобода и безбедност), која опфаќа 15.12% од сите констатирани повреди.

Потребата да се намали бројот на нерешени предмети пред Судот го инспирираше процесот на реформи, кој почна со подготвување и усвојување на Протоколот бр. 14 и продолжува до денес.

Протоколот бр. 14, кој влезе во сила во 2010 година по конференцијата во Интерлакен, воведо нови судски формации за наједноставни предмети, воспостави нов критериум за допуштеност (постоење на значителна „неповолност“ за апликантот).

³ Споредбено со 2018 г. - 463 пресуди од совети, 537 од комитети и 14 од Големиот судски совет.

⁴ Споредбено со 2018 г. - 51,600 нерешени апликации пред совет или комитет, околу 4,750 апликации пред судија поединец и 21 апликација пред Големиот судски совет.

Обидот да се намали бројот на тековни предмети беше следен од неколку понатамошни конференции фокусирани на реформата, како што е онаа во Копенхаген во 2018 година. На оваа конференција беше изготвена Декларацијата од Копенхаген, која ги призна претходните реформски успеси, но содржеше согласност за понатамошна преоценка на потребата од неопходни подлабоки измени на механизмот на Конвенцијата, што укажува дека реформскиот процес воопшто не е завршен.

Во 2019 година, беше забележано извесно заокружување на Интерлакен процесот, на начин што од страна на Управувачкиот комитет за човекови права (Steering Committee for Human Rights) на 92 состанок (26–29 Ноември 2019) беше усвоен извештај со кој беше дадена целокупна позитивна оценка на реформскиот процес преземен од страна на ЕСЧП, а во насока на зголемување на неговата ефикасност.

Протоколот бр. 16 од Конвенцијата влезе во сила на 1 август 2018 година. Протоколот бр. 16 обезбедува можност на највисоките судови и трибунали на Високите договорни страни да поднесат барање до Судот за давање на советодавни мислења за начелни прашања кои се однесуваат на толкување или примена на Конвенцијата. До крајот на 2019 година, Протоколот влезе во сила само во однос на 13 земји кои го ратификуваа. Република Северна Македонија не е меѓу земјите кои го ратификуваа Протоколот. Во 2019 година ЕСЧП го донесе првото советодавно мислење, за само шест месеци по поднесувањето на таквото барање од страна на Францускиот Касационен суд.

На страна од ова, со цел зголемување на ефикасноста и забрзување на постапките пред ЕСЧП, по воведувањето на ткн. WECL постапка во 2017 (well established case law/ постапка за предмети кои покренуваат прашања кои се дел од добро воспоставената судска пракса на ЕСЧП), Судот воведо во текот на 2017 и нова ткн. IMSI постапка (procedure of immediate simplified communication od cases/ постапка за брза поедноставена комуникација на предметите). Воведувањето на новите постапки од страна на ЕСЧП препоставува зголемен обем на работа за Бирото за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП, но и го зголемува притисокот за функционирање на институциите во државата во согласност со стандардите изградени во судската пракса на ЕСЧП.

Со воведувањето на IMSI постапката (procedure of immediate simplified communication od cases/ постапка за брза поедноставена комуникација на предметите) работата на Бирото за застапување пред ЕСЧП се зголеми по својот обем и степен на сложеност. Оваа

постапка за разлика од стандардната постапка, која претпоставиваше дека ЕСЧП ја подготвува фактичката состојба (statement of facts) по предметот, но и делот на релевантното домашно законодавство (law) по кој државата само се произнесуваше, сега товарот на подготовка на овие два дела го става врз државата односно Бирото за застапување на Република Северна Македонија. Дополнително, ова претпоставува можност во случај Владата да не негира определни наводи на апликантот, ЕСЧП истите да ги земе предвид како фактички претпоставки на кои може да ја заснова сопствената одлука. Кон ваквите промени во постапката пред ЕСЧП треба да се додаде и околноста дека Бирото за застапување пред ЕСЧП работи по преклузивни рокови кои за секое процесно дејствие ги определува ЕСЧП, како и фактот за променетата структура на предмети кои се доставуваат до државата на одговор кои покренуваат далеку посложени прашања на пример од оние кои се покренуваат во предметите со наводи за повреда на правото на судење во разумен рок, кој во извесен и подолг период го сочинува најголемиот дел од предметите кои се доставуваат на одговор до државата.

Од друга страна, класификацијата на еден предмет против државата како WECL (well established case law/ предмети кои покренуваат прашања кои се дел од добро воспоставената судска пракса), претпоставува дека за спорните правни прашања кои тој ги покренува, ЕСЧП веќе претходно да одлучувал, но незадолжително во предмет против конкретната држава, туку е доволно за спорното прашање ЕСЧП да одлучувал и во предмет против друга државата членка на Советот на Европа. Ова укажува на фактот дека извесно ќе расте бројот на предмети против државата кои ќе бидат класифицирани во оваа група на предмети, а за кои одлучува комитет од тројца судии. Одлуките и пресудите донесени од комитет од тројца судии стануваат правосилни со денот на нивното донесување и во однос на нив не е дозволено упатување на барање за разгледување на предметот од страна на Големиот судски совет на ЕСЧП. Ова укажува на потребата за доследна примена и почитување на судската пракса на ЕСЧП од страна на сите институции во системот на државата, а како претходни прашања се поставуваат познавањето на истата и на основните алатки за нејзино истражување. Во овој контекст на проширувањето на Мрежата на високи судови (Superior Courts Network (SCN)) како важно средство за приближување на домашните судови кон Стразбур и дистрибуција на неговата судска практика. Мрежата обезбедува рамка за комуницирање помеѓу домашните судови и ЕСЧП, како и помеѓу самите домашни судови. До 2018 година, мрежата броеше седумдесет и еден суд од триесет и пет земји, вклучувајќи повеќе од дваесет уставни судови и ист број на врховни судови. Во мрежата од страна на Република Северна Македонија се вклучени Врховниот и Уставниот суд. Во 2019 година, 15 нови членки се приклучија на SCN која сега брои 86 судови членки од 39

земји-членки на Советот на Европа (вклучувајќи ги четирите ново приклучени држави: Андора, Исланд, Норвешка и Велика Британија). Во 2019 година, за членовите на SCN, новина беше воведувањето на Платформата за споделување знаење (Knowledge Sharing (KS) platform) преку која се обезбедува пристап (примарно интерен) до судската пракса на ЕСЧП која во континуитет се надополнува со најнови информации.

Почнувајќи од 1 јануари 2019 година, ЕСЧП донесе одлука, во едногодишен тест период да воведат нова пракса за сите земји членки на Советот на Европа, на посебна фаза во постапката пред ЕСЧП (фаза за пријателско спогодување / non-contentious phase)⁵. Целта на воведувањето таква фаза, според Судот е поедноставување на процесот на пријателското спогодување помеѓу страните во предметите пред ЕСЧП.

Новата практика во суштина ги одвојува неспорната фаза од постапката или прва фаза од 12-недели (фаза за пријателско спогодување/ non-contentious phase) од спорната или втора фаза од постапката која се одвива во следните 12-недели (постапка за размена на опсервации помеѓу страните/contentious phase), во случај на непостигнување на договор за пријателско спогодување или неуспех на првата фаза од постапката.

Според новата практика, Регистарот на ЕСЧП нема да даде предлог за пријателско спогодување во секој случај, односно нема да даде предлог во случаи кои се однесуваат на нови прашања што Судот никогаш не ги оценувал или случаи за кои од некоја специфична причина, не би било соодветно да предложи пријателско спогодување.

Сите предмети кои беа доставени на одговор до Бирото во текот на 2019 година, беа доставени согласно новата пракса, но само во дел од нив Судот достави конкретен предлог со јасно и прецизно дефинирани услови за спогодување. Во суштина, во останатите предмети кои се доставени на одговор до државата согласно новата пракса, а во кои од различни причини Регистарот на ЕСЧП нема да излезе со сопствен и конкретен предлог со јасно и прецизно дефинирани услови за спогодување, по кои странките во постапката треба да се произнесат, истите се сметаат повикани билатерално да преговараат за условите на евентуална спогодба. Сепак, Бирото за застапување пред ЕСЧП на Владата на Северна Македонија, во принцип ѝ предлага спогодбено решавање само во случај на јасни и прецизни услови за спогодување предложени од страна на ЕСЧП.

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=yUcbKJSuxiE&feature=youtu.be>

ЕСЧП одлучи да ја тестира оваа практика и во 2020 година, пред да одлучи дали ќе продолжи со нејзина понатамошна примена.

3.РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И ЕСЧП ВО ТЕКОТ НА 2019

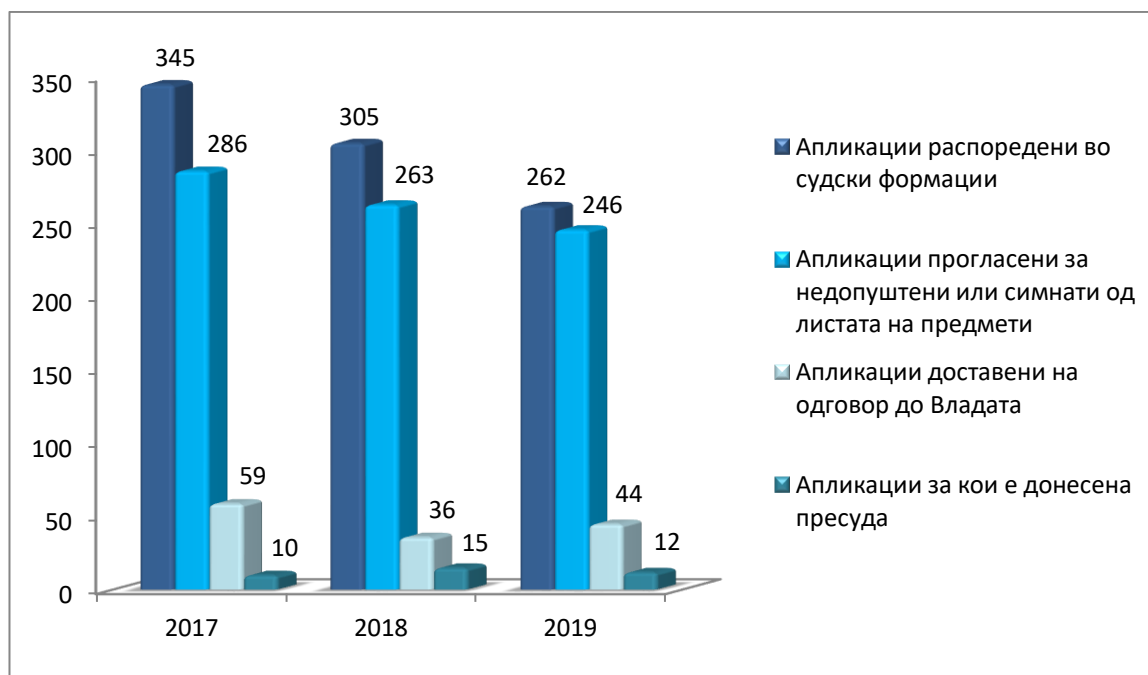
Бројот на поднесени апликации пред ЕСЧП против Република Северна Македонија се чини и во 2019 година остана прилично стабилен. Слично како и во претходните години, во текот на 2019 година, овој број е над европскиот просек мерено според индексот на поднесени апликации на 10.000 жители, кој на европско ниво во текот на 2019 изнесуваше 0.53. Република Северна Македонија во 2019 година според овој индекс заврши на 11-тото место во семејството од 47 држави членки на Советот на Европа со индекс од 1.26. Индексот на поднесени апликации пред ЕСЧП на 10.000 жители против државата во текот на 2018 изнесуваше 1.47, во 2017 изнесуваше 1.66, во текот на 2016 индексот беше 1.64, а со ваквиот индекс државата во 2018 беше на 9-тото место, а во 2017 и во 2016 на 11-тото место меѓу државите членки на Советот на Европа.

Високиот број на поднесени апликации против државата може да се толкува како показател за постоење на висока перцепција за неповолни сосотојби во државата кога станува збор за почитувањето на човековите права и ЕКЧП.

Во текот на 2019 година ЕСЧП одлучи по вкупно 257 апликации против Северна Македонија (за разлика од 2018 година кога овој број изнесуваше 278).

Бројот на апликации кои се прогласуваат за недопуштени останува голем, иако во 2019 година истиот покажува тренд на опаѓање во споредба со претходните две години. Во текот на 2019 година ЕСЧП прогласи за недопуштени или симна од листата на сопствени предмети вкупно 246 апликации против државата, од кои 226 апликации беа прогласени за недопуштени од страна на судија поединец, а 20 апликации од страна на комитет од 3 судии. Иако, најчесто поради неисполнување на определени формални претпоставки (како на пр. непочитување на роковите за поднесување на апликациите или неискористување на домашните правни средства пред поднесување на апликацијата), кај овој вид на апликации кои завршуваат како недопуштени (најголемиот дел од нив и без да се достават на одговор до државата (во случај кога одлучува судија поединец), Судот е спречен да ја испитува основаноста на истите, но треба да се исклучи можноста дека тие сепак разоткриваат сериозни повреди на ЕКЧП.

Состојби пред ЕСЧП

Во текот на 2019 година пред различните судски формации на ЕСЧП беа распоредени вкупно 262 апликации против Република Северна Македонија, што е извесно намалување во однос на претходната 2018 година кога овој број изнесуваше 305.

Во текот на 2019 година до Бирото за застапување на Република Северна Македонија на одговор беа доставени вкупно 44 апликации. Повеќе за апликациите кои беа доставени на одговор до државата во текот на 2019 година и за наводите за повреда на ЕКЧП кои се покренуваат во нив види [Анекс бр.1](#).

Во текот на годината беа донесени вкупно 12 пресуди против Република Северна Македонија (подетално за пресудите и одлуките на ЕСЧП види подолу).⁶

На крајот од 2019 година Република Северна Македонија ја заврши со вкупно 383 апликации против неа пред ЕСЧП. На крајот на 2019 година пред разните судски формации на ЕСЧП во постапка останаа распоредени 345 апликации од кои дури 223 апликации кои се класифицирани како предмети за кои ќе постапува комитет од тројца судии („committee cases”). Предметите во оваа смисла може да бидат прекласифицирани

⁶ X, пресуда од 17 јануари 2019 година; Тасев, пресуда од 16 мај 2019 година; Билески, пресуда од 6 јуни 2019 година; Sh.D.(Ш.Д.) и други, пресуда од 13 јуни 2019 година; Ромева, пресуда од 12 декември 2019 година. Арсовски, пресуда од 07 февруари 2019 и Стојановски и други, пресуда од 07 февруари 2019 се делумни и Судот со нив одлучи само во однос на материјалната штета во конкретните случаи. Во случајот Sh.D.(Ш.Д.) и други против Грција, Австрија, Хрватска, Унгарија, Северн Македонија, Србија и Словенија, пресуда од 13 јуни 2019, наводите против Република Северна Македонија Судот ги отфрли како очигледно неосновни.

во текот на постапката пред ЕСЧП и крајно за нив сепак да одлучува поинаква судска формација. Сепак останува впечатокот, а имајќи ја предвид надлежноста на комитетите од тројца судии кои одлучуваат за допуштеноста и основаноста на апликациите, дека во случајот станува збор за апликации кои покренуваат прашања за кои ЕСЧП веќе претходно одлучувал во предмети против државата или другите држави членки на Советот на Европа и кои веќе се одговорени во воспоставената пракса на ЕСЧП.

4. ПРЕСУДИ И ОДЛУКИ НА ЕСЧП ПРОТИВ РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Од ратификацијата на Европската конвенција за човекови права („Конвенцијата“ или „ЕКЧП“) од страна на државата на 10 април 1997 година, Европскиот суд за човекови права („Судот“ или „ЕСЧП“) има донесено 165 пресуди и 466 одлуки за допуштеноста или за симнување на апликации од листата на предмети пред Судот во предмети против Северна Македонија, од кои што 12 пресуди⁷ и 16 одлуки беа донесени во 2019 година. Од вкупниот број на пресуди против државата, 141 се усвоени од совет, 22 од комитет од тројца судии во т.н. „повторувачки“ предмети или т.н. WECL - предмети на добро воспоставена судска пракса и 2 од страна на Големиот судски совет. Одлуките за допуштеноста во 186 предмети беа донесени од совет, а 280 предмети се донесени од комитет.

Од вкупниот број на пресуди против државата, 112 пресуди се однесуваат на членот 6 од Конвенцијата, правото на правично судење, при што беа утврдени повреди во 106 предмети. Тие во најголем број се однесуваат на правото на судење во разумен рок. Судот заема становиште дека апликантите најпрво треба да поднесат барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд, што се смета за ефикасен правен лек, пред да го поднесат нивниот случај пред него⁸, дури и тогаш кога надоместокот досуден од страна на Врховниот суд бил несоодветен односно мал во споредба со износот кој во околностите на случајот би го досудил ЕСЧП⁹.

Многу граѓански и управни предмети покренуваа прашања што се однесуваа на непристрасноста¹⁰, начелото на еднаквост на оружјата¹¹, отсуството на правна сигурност

⁷ *ibid.*

⁸ *Аџи-Спиркоска и други*, одлука на совет од 3 ноември 2011.

⁹ *Петровиќ*, пресуда од 22 јуни 2017.

¹⁰ *Митров*, пресуда од 2 јуни 2016; *Митриновски*, пресуда од 30 април 2015; *Бајалчиев*, пресуда од 25 октомври 2011; *Николов*, пресуда од 20 декември 2007.

и конзистентна судска пракса¹², отсуството на доволно образложение на судските одлуки¹³, правото на пристап до суд¹⁴ и правото на усна расправа¹⁵. Од друга страна, презумпцијата на невиност¹⁶, еднаквоста на оружјата и правото на одбрана во врска со допуштеноста на исказите од отсутни или сведоци со прикриен идентитет (загрозени) сведоци¹⁷ и присуството на обвинетиот на рочиштето¹⁸, оценката на вештите наоди и мислења¹⁹, допуштеноста на незаконито стекнати докази²⁰, користењето на агент провокатор²¹ и правото на толкувач²² беа адресирани во многу кривични предмети пред ЕСЧП.

Повреда беше утврдена во 11 од 20 пресуди кои се однесуваа на член 1 од Протоколот бр. 1, поради поништувањето на конечно решение со кое е признаено право на пензија²³, одбивањето да се врати во сопственост во постапка за денационализација одземената земјишна парцела, иако биле исполнети законските услови²⁴, недоволниот надоместок за експропријација на земјиштето на апликантите во корист на правно лице²⁵ и одземањето на возила кои биле употребени како средства за извршување на кривично дело или прекршок²⁶. Вонредното поништување на конечно и правосилно решение за денационализација, што имало за цел да се исправат „очигледните пропусти“ на управните органи не претставуваше повреда²⁷.

¹¹ *Тасева-Петровска*, пресуда од 11 јануари 2018; *Наумоски*, пресуда од 27 ноември 2012; *Грозданоски*, пресуда од 31 мај 2007.

¹² *Крстаноски и други*, пресуда од 7 декември 2017; *Стоилковска*, пресуда од 18 јули 2013.

¹³ *Билески*, пресуда од 6 јуни 2019; *Атанасовски*, пресуда од 14 јануари 2010; *АСП ПП ДООЕЛ*, пресуда од 6 јуни 2019.

¹⁴ *Центар за развој на аналитичка психологија*, пресуда од 15 јуни 2017; *Балажоски*, пресуда од 25 април 2013; *Спасовски*, пресуда од 10 јуни 2010; *Демерџиева и други*, пресуда од 10 јуни 2010; *Борис Стојановски*, пресуда од 6 мај 2010; *Петкоски и други*, пресуда од 8 јануари 2008; *Фетаовски*, пресуда од 19 јуни 2008. Повреда во оваа смисла не беше утврдена во *Ивановски*, пресуда од 21 јануари 2016.

¹⁵ *Билески*, пресуда од 6 јуни 2019; *Селмани и други*, пресуда од 9 февруари 2017; *Миткова*, пресуда од 15 октомври 2015.

¹⁶ Повреди во овој поглед не беа утврдени во *Рамковски*, пресуда од 8 февруари 2018; *Полетан и Азировиќ*, пресуда од 12 мај 2016; *Миладинов и други*, пресуда од 24 април 2014.

¹⁷ *Зибери*, пресуда од 6 јуни 2019; *Асани*, пресуда од 1 февруари 2018; *Дончев и Бургов*, пресуда од 12 јуни 2014; *Иъзи*, пресуда од 3 октомври 2013; *Пападакис*, пресуда од 26 февруари 2013; *Трамповски*, пресуда од 10 јули 2012; *Атанасов (бр. 2)*, пресуда од 19 април 2011; *Солаков*, пресуда од 31 октомври 2001.

¹⁸ *Ефтимов*, пресуда од 2 јули 2015; *Атанасов*, пресуда од 17 февруари 2011; *Настеска*, пресуда од 27 мај 2010; *Митревски*, пресуда од 21 јуни 2006.

¹⁹ *Душко Ивановски*, пресуда од 24 април 2014; *Стоименов*, пресуда од 5 април 2007.

²⁰ *Хајрулаху*, пресуда од 29 октомври 2015.

²¹ *Ѓорѓиевски*, пресуда од 16 јули 2009.

²² Повреда не беше утврдена во *Сандел*, пресуда од 27 мај 2010.

²³ *Ромева*, пресуда од 12 декември 2019.

²⁴ *Стојановски и други*, пресуда од 23 октомври 2014 и пресуда од 7 февруари 2019 во однос на материјалната штета во конкретниот случај.

²⁵ *Арсовски*, пресуда од 15 јануари 2013 и пресуда од 7 февруари 2019 во однос на материјалната штета во конкретниот случај.

²⁶ *Јакимовски и Кари превоз*, пресуда од 14 ноември 2019; *Анастасов*, пресуда од 26 септември 2019; *Василевски*, пресуда од 28 април 2016; *Андоноски*, пресуда од 17 септември 2015. Не беше утврдена повреда во *Сулејмани*, пресуда од 28 април 2016.

²⁷ *Спиридоноvsка и Поповски*, пресуда од 19 октомври 2017; *Толески*, пресуда од 15 јуни 2017; *Викентијевиќ*, пресуда од 6 февруари 2014.

Судот донесе 4 пресуди за членот 2, правото на живот²⁸, утврдувајќи повреда дури и кога не настапила смрт, туку на апликантот само му била нанесена повреда од страна на полициски службеник²⁹. Повреда не беше констатирана во случај на дејствија или пропуштања на лица инволвирани во непријавување на кривично дело, што имало за последица смрт на синот на апликантката кој бил убиен од припадник на специјалните полициски сили³⁰. 18-месечното одложување на извршувањето на затворската казна на сторителот се сметаше за составен дел од процедуралната обврска на државата од членот 2³¹.

Во 11 од 12 пресуди по членот 3, забраната на мачење, Судот утврди прекршување во процедуралниот дел³². Освен во *Ел-Масри*, и во *Хајрулаху* Судот го квалификуваше постапувањето како тортура, со оглед дека на апликантот му се заканувале со цел да извлечат признание, што му предизвикало емоционална, психолошка и физичка болка и страдање³³. Во многу предмети, Судот потенцираше дека од жртвите на наводни повреди не се бара самите да покренат гонење на овластените службени лица на државата, туку тоа е должност на обвинителот, а во еден предмет Судот го сметаше за претеран формализам инсистирањето апликантот да го открие идентитетот на сите полициски службеници против кои тој поднел кривична пријава³⁴. Врзувањето со лисици на душевно болна апликантка во текот на нејзиниот транспорт до болница претставуваше деградирачки третман со кој се прекршува суштинскиот аспект од членот 3³⁵.

Повреди беа констатирани во сите 10 пресуди кои се донесени за член 5, правото на слобода и безбедност³⁶. Пресудата на Големиот совет во *Ел-Масри против Македонија*³⁷ се однесуваше на арбитражното, *incommunicado* притворање на германски државјанин, неговото „вонредно предавање“ и неговиот трансфер во Авганистан, каде тој бил

²⁸ *Китановска-Станојковиќ и други*, пресуда од 13 октомври 2016; *Нешкоска*, пресуда од 21 јануари 2016; *Китановски*, пресуда од 22 јануари 2015; *Саио Ѓоргиев*, пресуда од 19 април 2012.

²⁹ *Саио Ѓоргиев*, пресуда од 19 април 2012.

³⁰ *Нешкоска*, пресуда од 21 јануари 2016.

³¹ *Китановска-Станојковиќ и други*, пресуда од 13 октомври 2016.

³² *Селами и други*, пресуда од 1 март 2018; *Аслани*, пресуда од 10 декември 2015; *Хајрулаху*, пресуда од 29 октомври 2015; *Андоновски*, пресуда од 23 јули 2015; *Китановски*, пресуда од 22 јануари 2015; *Ел-Масри*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012; *Ѓоргиев*, пресуда од 19 април 2012; *Сулејманов*, пресуда од 24 април 2008; *Целадинов и други*, пресуда од 10 април 2008; *Трајкоски*, пресуда од 7 февруари 2008; *Јашар*, пресуда од 15 февруари 2007.

³³ *Хајрулаху*, пресуда од 29 октомври 2015.

³⁴ *Трајкоски*, пресуда од 7 февруари 2008.

³⁵ *Ишевска*, пресуда од 7 мај 2015.

³⁶ *Сејдиџи*, пресуда од 7 јуни 2018; *Селами и други*, пресуда од 1 март 2018; *Рамковски*, пресуда од 8 февруари 2018; *Миладинов и други*, пресуда од 24 април 2014; *Велинов*, пресуда од 19 септември 2013; *Ел-Масри*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012; *Василкоски и други*, пресуда од 28 октомври 2010; *Митрески*, пресуда од 25 март 2010; *Трајче Стојановски*, пресуда од 22 октомври 2009; *Лазороски*, пресуда од 8 октомври 2009.

³⁷ *Ел-Масри*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012.

малтретиран. Освен предолгото траење на притворите и необразложеноста на колективните притворски решенија³⁸, ЕСЧП го дискутираше и правото на обвинетиот ефективно да учествува во постапката во која неговиот иницијален куќен притвор бил заменет со притвор³⁹, отсуството на разумно сомнение дека апликантот сторил кривично дело⁴⁰, незаконитото апсење поради наводно непридржување кон налогот на судот за плаќање на глоба и неинформирањето на апликантот за причините за неговото апсење⁴¹, недоделувањето на (доволен) надоместок поради незаконитото лишување од слобода (и мачењето на апликантот за време на лишувањето од слобода)⁴², како и неоправданото континуирано задржување во психијатриска установа⁴³.

Повреда беше утврдена во 7 од 8 пресуди за членот 8, правото на почитување на приватниот и семејниот живот, што ги опфати одбивање на промена на етничката припадност во Судскиот избран именик во тек на оглас⁴⁴, одбивање на барањето на трансродово лице за промена на полот во матичната евиденција⁴⁵, правото на почитување на угледот⁴⁶, неизвршувањето на решенијата за одржување на контакти помеѓу родителите и нивните деца⁴⁷ и моралниот и физичкиот интегритет на личноста⁴⁸. Присилното отстранување на новинарите од собраниската галерија додека тие известуваа за дебатата за одобрување на државниот буџет за 2013 година го прекрши членот 10, слободата на изразување⁴⁹. Само еден случај по член 11, слободата на собирање и здружување се однесуваше на престанок на граѓанско здружение⁵⁰, додека 4 случаи вклучуваа забрана за регистрирање на верски заедници (повреда на членот 11 во врска со членот 9)⁵¹.

³⁸ *Сејдиџи*, пресуда од 7 јуни 2018; *Рамковски*, пресуда од 8 февруари 2018; *Миладинов и други*, пресуда од 24 април 2014; *Василкоски и други*, пресуда од 28 октомври 2010.

³⁹ *Митрески*, пресуда од 25 март 2010.

⁴⁰ *Лазороски*, пресуда од 8 октомври 2009.

⁴¹ *Велинов*, пресуда од 19 септември 2013.

⁴² *Селами и други*, пресуда од 1 март 2018; *Велинов*, пресуда од 19 септември 2013.

⁴³ *Трајче Стојановски*, пресуда од 22 октомври 2009.

⁴⁴ *Тасев*, пресуда од 16 мај 2019.

⁴⁵ *X*, пресуда од 17 јануари 2019.

⁴⁶ *Карајанов*, пресуда од 6 април 2017; *Ивановски*, пресуда од 21 јануари 2016; *Поповски*, пресуда од 31 октомври 2013.

⁴⁷ *Митови*, пресуда од 16 април 2015. Спротивно на тоа, повреда во овој поглед не беше утврдена во *Митрова и Савиќ*, пресуда од 11 февруари 2016.

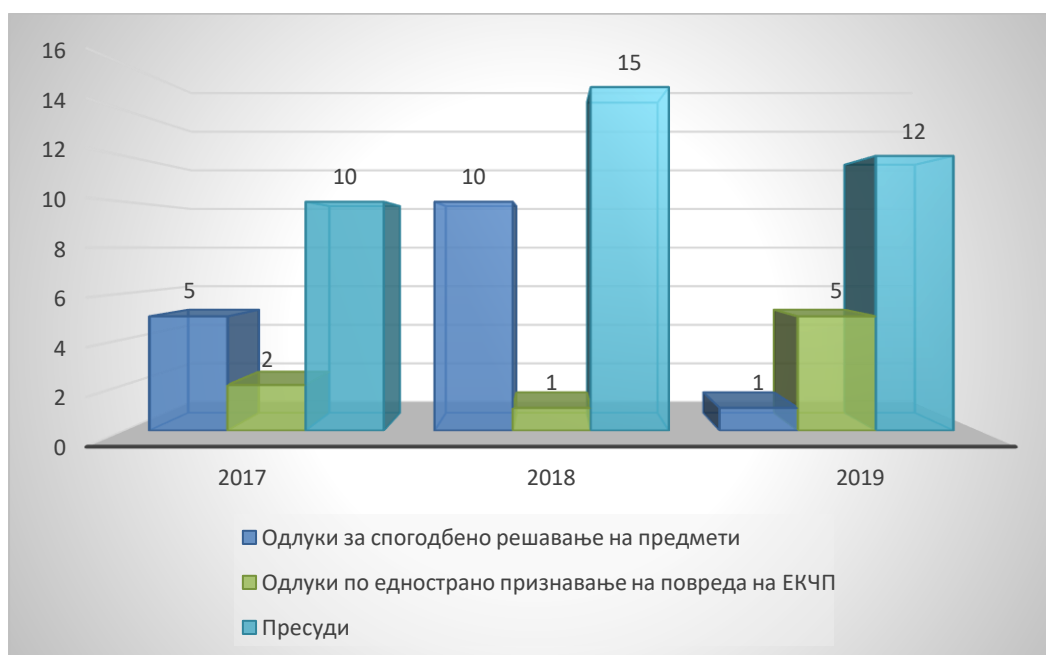
⁴⁸ *Ел-Масри*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012.

⁴⁹ *Селмани и други*, пресуда од 9 февруари 2017.

⁵⁰ *Здружение на граѓани „Радко“ и Паунковски*, пресуда од 15 јануари 2009.

⁵¹ *Ставропигијален манастир „Свети Јован Златоуст“*, пресуда од 29 ноември 2018; *„Црква на вистинските православни христијани“ и Ивановски*, пресуда од 29 ноември 2018; *„Бекташка заедница“ и други*, пресуда од 12 април 2018; *„Православна охридска архиепископија (Грчко-православна охридска архиепископија на Пекката патријаршија)“*, пресуда од 16 ноември 2017.

5. ПРЕСУДИ И ОДЛУКИ НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА ВО ПРЕДМЕТИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО 2019

5.1. Пресуди на Европскиот суд за човекови права во предмети против Република Северна Македонија

Од 12 пресуди против државата донесени во 2019 година со кои ЕСЧП одлучи по вкупно 12 апликации, 7 пресуди беа усвоени од совет од седум судии⁵², а останатите 5⁵³ од комитет од тројца судии. Во 3 случаи Судот најде повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1⁵⁴, во 4 случаи имаше повреда на членот 6⁵⁵, додека во 2 случаи повреда на членот 8⁵⁶. Во 2 случаи за кои беа донесени пресуди во текот на 2019 година, Судот претходно веќе имаше одлучено во делот на нематеријалната штета во врска со констатирана повреда на правото на сопственост со делумни пресуди, а во 2019 година со дополнителни пресуди одлучи и во делот на барањето за материјалната штета на апликантите⁵⁷.

⁵² X, пресуда од 17 јануари 2019 година; Стојановски и други, пресуда од 7 февруари 2019 година; Арсовски, пресуда од 7 февруари 2019 година; Тасев, пресуда од 16 мај 2019 година; Билески, пресуда од 6 јуни 2019 година; SH. D. and others (Ш. Д. и други), пресуда од 13 јуни 2019 година; Ромева, пресуда од 12 декември 2019 година.

⁵³ Зиберџи, пресуда од 6 јуни 2019 година; АСП ПП ДООЕЛ, пресуда од 6 јуни 2019 година; Пауноски, пресуда од 6 јуни 2019 година; Анастасов, пресуда од 26 септември 2019 година; Јакимовски и Кари превоз, пресуда од 14 ноември 2019 година.

⁵⁴ Анастасов, пресуда од 26 септември 2019 година; Јакимовски и Кари превоз, пресуда од 14 ноември 2019 година; Ромева, пресуда од 12 декември 2019 година.

⁵⁵ Зиберџи, пресуда од 6 јуни 2019 година; Билески, пресуда од 6 јуни 2019 година; АСП ПП ДООЕЛ, пресуда од 6 јуни 2019 година; Пауноски, пресуда од 6 јуни 2019 година.

⁵⁶ X, пресуда од 17 јануари 2019 година и Тасев, пресуда од 16 мај 2019 година.

⁵⁷ Стојановски и други, пресуда од 7 февруари 2019 година; Арсовски, пресуда од 7 февруари 2019 година.

ЕСЧП во текот на 2019 година ги донесе следните пресуди против државата:

Случајот *X*⁵⁸ се однесува на повреда на правото на трансродовиот апликант да се почитува неговиот приватен живот заради отсуство на брза, транспарентна и достапна постапка во домашното законодавство што би овозможила промена на полот во неговиот извод од матична книга на родените (повреда на член 8). ЕСЧП истакна дека домашната регулаторна рамка за законско признавање на родот оставила голем број неодговорени важни прашања, како што е постоењето и природата на услов што апликантот треба да го исполни за да може да го смени полот / родовиот маркер во службената евиденција на родени. Како резултат на тоа, апликантот е оставен во состојба на вознемирувачка неизвесност во однос на неговиот приватен живот и признавање на неговиот идентитет уште од 2011 година, кога поднел барање за промена на полот во неговиот извод од матичната книга на родените. Во моментот на донесување на пресудата од страна на ЕСЧП, постапката пред домашните институции сè уште беше во тек. Имајќи предвид дека се работи за лице без целосна трансформација на полот, ЕСЧП во својата пресуда потсети, повикувајќи се на својата претходна судска пракса дека барањето на целосна оперативна трансформација на полот за целите на промена на податоците во матичната евиденција не е услов кој е компатибилен со ЕКЧП.

Во однос на почитувањето на правото на приватниот живот, Судот најде повреда и во случајот *Tasev*⁵⁹ поради тоа што на апликантот, кој во време кога бил кандидат за член на судскиот совет од редот на судиите, по објавен оглас за избор кој бил во тек, му било одбиено барањето за промена на неговата етничка припадност од Бугарин во Македонец во Судскиот изборен именик, без каков било предвидлив правен основ за тоа. Последователно, Судот заклучи дека ваквата интервенција во неговото право, од член 8 не било во согласност со домашното законодавство.

*Арсовски и Стојановски и други*⁶⁰, се два предмети во кои Судот со делумни пресуди од 15 јануари 2013 година, односно 23 октомври 2014 година, констатираше повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 во постапките за експропријација, односно денационализација. Во таа прилика ЕСЧП одлучи и за износот на нематеријална штета, а со пресудите од 2019 година ЕСЧП одлучи со дополнителни пресуди за материјалната штета на апликантите, по неуспехот на преговорите меѓу апликантите и Владата за постигнување на спогодба во однос на надоместот на материјалната штета. Така во случајот на *Арсовски*, Судот досуди износ од 15.000 евра за надомест на материјалната

⁵⁸ *X*, пресуда од 17 јануари 2019 година.

⁵⁹ *Tasev*, пресуда од 16 мај 2019 година.

⁶⁰ *Стојановски и други*, пресуда од 7 февруари 2019 година; *Арсовски*, пресуда од 7 февруари 2019 година.

штета настаната како последица на малиот износ на надомест што апликантите го добиле од домашните институции за недвижноста со извор на термо-минерална вода, која била предмет на експропријација во корист на правно лице. Во случајот *Стојановски и други* Судот при одлучување за материјалната штета настаната како последица на неуспешна постапка за денационализација одлучи дека државата треба да им отстапи на апликантите земјиште со карактеристики и вредност слични на земјиштето предмет на денационализација или да им исплати износ од 190.000 евра.

Во случајот *Зибери*⁶¹, Судот констатирал повреда на член 6 § 1 и 3 (г) од Конвенцијата, затоа што одлуката во кривичната постапка во која апликантот бил осуден се засновала единствено врз изјава на сведок дадена во истражната постапка, чие присуство подоцна домашните органи не успеале да го обезбедат со цел на одбраната да ѝ обезбедат можност да го испита сведокот. Поради тоа, Судот утврди дека остварувањето на неговото право на одбрана било повредено. Ова прашање Судот претходно го адресираше во низа предмети против државата, а во некои од нив констатирал и слични повреди на Конвенцијата⁶².

Предметот *Билески*⁶³ е следен во низата лустрациски предмети во кои Судот констатира повреда на Конвенцијата, откако тоа претходно беше случај во предметите на *Ивановски*⁶⁴ и *Карајанов*⁶⁵. Во случајот Судот констатирал неправичност на лустрациската постапка во целина, односно повреда на правото на правично судење загарантирано со членот 6 § 1 од Конвенцијата поради низа недостатоци меѓу кои и неможност апликантот ефективно да учествува во постапката за лустрација против него, отсуство на усна расправа и доволно образложени причини на домашните судски одлуки. Сепак, ЕСЧП го уважи приговорот на Владата за недопуштеноста на наводот на апликантот за повреда на Конвенцијата поради наведен ограничен пристап до документите на поранешните безбедносни служби кои биле користени во постапката за лустрација, кој Владата го засноваше на неискористување на домашните правни лекови. ЕСЧП го прогласи за задоцнет и поради тоа го прогласи за недопуштен и наводот на апликантот за повреда на ЕКЧП поради наводна непристрасност на Судскиот совет при одлучувањето за престан на судиската функција на апликантот по одлуката за лустрација. Апликантот во постапката пред ЕСЧП се жалеше и на повреда на членот 8 од ЕКЧП поради употребата на досиејата од поранешните безбедносни служби во постапката за лустрација и неможноста ефикасно да ги оспори наводите на надлежните домашни

⁶¹ *Зибери*, пресуда од 6 јуни 2019 година.

⁶² *Дончев и Бургов*, пресуда од 12 јуни 2014 година; *Илџи*, пресуда од 3 октомври 2013 година; *Пападакис*, пресуда од 26 февруари 2013 година; *Трамевски*, пресуда од 10 јули 2012 година; *Атанасов (бр. 2)*, пресуда од 19 април 2011 година; *Солаков*, пресуда од 31 октомври 2001 година.

⁶³ *Билески*, пресуда од 6 јуни 2019 година.

⁶⁴ *Ивановски*, пресуда од 21 јануари 2016 година.

⁶⁵ *Карајанов*, пресуда од 6 април 2017 година.

институции. Апликантот се жалеше и на повреда на членот 13 од ЕКЧП која го гарантира правото на ефикасен домашен правен лек. Сепак, Судот заклучи дека во светло на своите заклучоци за повреда на членот 6 од ЕКЧП, не постојат причини кои би го оправдале посебното разгледување на наводите за повреда на членот 8 и членот 13 од Конвенцијата.

Во светло на правото на правично судење од членот 6 § 1 од Конвенцијата, Судот утврди повреда и во предметот *АСП ПП ДООЕЛ*⁶⁶ поради пропустот на домашните судови да дадат образложение зошто одлучиле спротивно на веќе постојната судска пракса. Имено, согласно домашната судска одлука компанијата – апликант требало да плати повисока каматна стапка (законска затезна каматна стапка) на ратите од заемот склучен со Министерството за финансии што било спротивно од домашната судска пракса според која каматата на заемите доделени од страна на државата кои требало да се исплаќаат во суми изразени во странска валута, треба да се пресметува врз основа на домашната каматна стапка на таа валута (домицилна камата). ЕСЧП утврди дека на тој начин бил нарушен принципот на правна сигурност. На тој начин Судот ставовите во оваа пресуда ги надоврза на пресудата во случајот *Атанасовски*⁶⁷ од 2010 година, со која констатираше повреда на Конвенцијата од идентични причини како и во случајот на *АСП ПП ДООЕЛ*. Сепак, Судот во светло на констатираната повреда не сметаше дека треба се впушти во испитување на наводите за повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата, односно наводите за повреда на правото на сопственост.

Во предметот *Пауноски*⁶⁸ од страна на Судот беше утврдена повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата во поглед на долгото траење на кривичната постапка која се водела против апликантот кој во предметниот период бил министер за одбрана и бил осуден за злоупотреба на службената положба и овластување. Апликантот не успеа во постапката пред ЕСЧП во делот на неговите наводи за повреда на Конвенцијата поради неможноста да го испита сведокот кој не бил присутен во текот на судењето, а чија изјава дадена во истражната постапка била со читање изведена како доказ во текот на кривичната постапка, одбивањето да се прифатат докази кои биле предложени од одбраната, како и наводите за непристрасност на судечкиот судија, отсутството на доволно образложение на судските одлуки, погрешно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на домашното право при оценка на доказите, како и наводите за повреда на правото на одбрана поради непостоење на доволно време и услови за подготовка на одбраната.

⁶⁶ *АСП ПП ДООЕЛ*, пресуда од 6 јуни 2019 година.

⁶⁷ *Атанасовски*, пресуда од 14 јануари 2010 година.

⁶⁸ *Пауноски*, пресуда од 6 јуни 2019 година.

Случајот *SH. D. and others (Ш. Д. и други)* беше инициран против Грција, Австрија, Хрватска, Унгарија, Северна Македонија, Србија и Словенија⁶⁹. Станува збор за деца - мигранти без придружба и случај во кој ЕСЧП констатираше повреди на Конвенцијата, но не и во однос на Северна Македонија, во однос на која апликациите беа прогласени за очигледно недопуштени без предметот да биде воопшто доставен на одговор до државата.

Судот во 3 предмети утврди повреда на правото на сопственост од член 1 од Протоколот бр.1 на Конвенцијата.

Од овие предмети 2 се однесуваа на повреда поради изречени мерки одземање на возилата со кои биле сторени царински прекршоци.

Случајот *Анастасов*⁷⁰, се однесува на повреда на правото на апликантот на мирно уживање на сопственоста заради одбивањето на неговото барање да му се врати одземеното возило, иако прекршочната постапка во меѓувреме застарела. Имено, апликантот поради сторен царински прекршок бил казнет со глоба, а исто така му била изречена и мерка „привремено одземање на возилото со кое бил сторен прекршокот“. ЕСЧП во конкретниот случај констатираше повреда на членот 1 од Протокол бр.1 од Конвенцијата бидејќи задолжителното одземање на возилото по автоматизам, заедно со недостатокот на реална можност апликантот да добие надомест за неговата загуба претставувало прекумерен товар за апликантот, без да се земаат предвид конкретните околности, неговото однесување или степенот на одговорност.

Слично, во *Јакимовски и Кари превоз*⁷¹ Судот констатираше повреда на имотните права на апликантите заради одземање на нивниот камион во текот на царинската прекршочна постапка. ЕСЧП утврди дека Јакимовски како основач на правното лице апликант бил парично казнет за прекршок и пренесената стока му била одземена, а исто така бил одземен камионот со кој бил сторен царинскиот прекршок. Судот констатираше повреда на Конвенцијата бидејќи заведе став дека иако мерката за одземање на камионот била предвидена согласно домашните законски одредби, сепак паричната казна и одземањето на спорната стока која ја превезувал биле доволни за да се постигне посакуваниот ефект на спречување и заштита од идни слични поведенија. Според Судот, одземањето на камионот со ефект на дополнителна санкција со цел превенција на слични прекршоци, била непропорционална и не кореспондирала со сериозноста на царинскиот прекршок со што наметнала прекумерен товар врз апликантите. За разлика од

⁶⁹ *SH. D. and others (Ш. Д. и други)*, пресуда од 13 јуни 2019 година.

⁷⁰ *Анастасов*, пресуда од 26 септември 2019 година.

⁷¹ *Јакимовски и Кари превоз*, пресуда од 14 ноември 2019 година.

случајот *Анастасов*⁷², во овој случај Судот не сметаше дека одземањето било задолжително и по автоматизам. Сепак, во двата случаи констатираше отсуство на балансирање на општиот интерес, односно интересот на заедницата од една страна и индивидуалните права на апликантите од друга страна.

Во случајот *Ромева*⁷³, Судот утврди дека на апликантката ѝ била сторена повреда на правото на сопственост бидејќи претрпела прекумерен товар со оглед на фактот што не по нејзина вина ретроактивно била лишена од нејзината пензија поради наводна грешка од страна на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување. Во врска со околностите врз основа на кои на апликантката иницијално ѝ било признаено правото на пензија, против апликантката била поведена и кривична постапка, но истата застарела.

5.2. Одлуки на ЕСЧП во предмети против Република Северна Македонија

Во 12 од 20 одлуки усвоени против Македонија во 2019 година Судот навлезе во мериторно испитување на случајот. Десет од нив го адресираа правото на правично судење согласно член 6 од Конвенцијата, додека пак во пет апликации жалбените наводи се однесуваа и на член 1 од Протоколот бр. 1 кој го гарантира правото на сопственост.

Во предметот *Ц.*⁷⁴, апликантот барал поништување на одлуката за негово прераспоредување на друго работно место. Судот утврди дека не е повреден принципот на правна неизвесност од членот 6 на Конвенцијата бидејќи Врховниот суд усвоил единствен пристап идентичен со пристапот усвоен во случајот на апликантот. Дополнително, во однос на наводите за должина на постапките утврди дека не бил запазен рокот од 6 месеци, односно дека должината на една од постапките не била прекумерна.

Во случајот *Цабиров*⁷⁵, повикувајќи се на член 1 од Протоколот бр. 1 кон Конвенцијата, апликантот се жалеше дека бил лишен од неговата инвалидска пензија, бидејќи била запрена исплатата на неговата пензија за времетраењето на неговото вработување. Судот заклучи дека апликацијата е неоснована бидејќи спорената мерка траела само привремено за времетраењето на вработувањето на апликантот, што не задира во самата суштина на правото.

⁷² *Анастасов*, пресуда од 26 септември 2019 година.

⁷³ *Ромева*, пресуда од 12 декември 2019 година.

⁷⁴ *Ц.*, одлука од 24 јануари 2019 година.

⁷⁵ *Цабиров*, одлука од 24 јануари 2019 година.

Судот како очигледно неоснована ја одби и апликацијата во случајот *Василевски*⁷⁶, кои се однесува на постапка во која апликантот, повикувајќи се на гаранциите предвидени во членот 6 § 1 од Конвенцијата, се жалеше дека не му биле доставени доказите поднесени од неговиот работодавач, а врз кои била засновата пресудата на домашните судови. Судот утврди дека ниту апликантот, ниту неговиот адвокат не побарале копија од материјалот на расправата кога истиот бил прифатен како доказ, дотолку повеќе што спорените докази не содржеле никакви нови информации со кои апликантот не би бил запознаен.

Слично, *Мишевски и други*⁷⁷ се жалеа дека немале можност да ги сослушаат сведоците кои дале изјави во текот на истражната постапка против нив за злоупотреба на службената положба и овластување, а кои биле одлучувачки за утврдување на нивната вина. Судот утврди дека отсуството на сведоците на главната расправа и прифаќањето на нивните изјави како доказ, не влијаело врз целокупната правичност на кривичната постапка против апликантите и не претставува повреда на правата на член 6. Идентичните наводи за повреда на Конвенцијата, во случајот *Величковски*⁷⁸, Судот ги отфрли како недопуштени поради пропуст на апликантот да ги истакне овие жалбени наводи и пред домашните судови

Во случајот *Спасеноски*⁷⁹, апликантот се жалеше дека неговата жалба била отфрлена како недозволена, во постапка во која тој поднел предлог за отворање на стечајна постапка према правно лице од кое имал парично побарување. Судот заклучи дека спорените одредби врз основа на кои била отфрлена жалбата на апликантот, се применувале доследно, со што критериумот за предвидливост бил исполнет, а правото на апликантот загарантирано со член 6 § 1 од Конвенцијата, не било повредено.

Случаите *Караџа и Васков*⁸⁰ и *ДОО Вио-Марк во стечај*⁸¹ се однесуваат на постапки во кои на апликантите им биле отфрлени барањата за ревизија пред Врховниот суд, како недозволени *ratione valoris*. Судот во овие случаи утврди дека отфрлањето на ревизиите било во согласност со домашното право, а релевантната судска пракса била конзистентна во поглед на примената на релевантните правни правила. Со оглед на тоа дека ревизијата не била ефикасен правен лек наводите за повреда на правото на сопственост, Судот утврди дека тие биле поднесени надвор од 6-месечниот рок.

⁷⁶ *Василевски*, одлука од 24 јануари 2019 година.

⁷⁷ *Мишевски и други*, одлука од 3 септември 2019 година.

⁷⁸ *Величковски*, одлука од 16 мај 2019 година.

⁷⁹ *Спасеноски*, одлука од 14 февруари 2019 година.

⁸⁰ *Караџа и Васков*, одлука од 16 мај 2019 година.

⁸¹ *ДОО Вио-Марк во стечај*, одлука од 11 јули 2019 година.

Во предметот *Пула*⁸², жалбените наводи на апликантот, албански државјанин, дека бил лишен од правото на судски преведувач во постапката против него, Судот ги оцени како очигледно неосновани имајќи предвид дека пресудата била преведена на албански јазик, вештачењето било прочитано на расправата во присуство на апликантот, неговиот адвокат и овластен судски преведувач, како и тоа дека преведувачот бил присутен на секоја расправа.

*Тесер и Петров и Тесер*⁸³ се однесува на случај во кој апликантите барале рушење на градбата на нивниот сосед, кој на неговото земјиште изградил потпорен ѕид и хоризонтална платформа кои се издигале над куќата на апликантите. Судот во овој случај заклучи дека апликантите не докажале доволно дека изградбата на соседот на нивното земјиште довела до губење на вредноста на нивниот имот или дека претрпеле било каква финансиска загуба, односно дека не посочиле на каков начин биле спречени да ги преземат потребните мерки за санација на просторот и дека поради тоа нема повреда на правото на сопственост.

Во случајот *Александрија А ДООЕЛ*⁸⁴, друштвото апликант се жалеше дека домашните власти наредиле рушење на неговиот објект пред истекот на неговиот 5-годишен закуп. Судот утврди дека можноста за предвремено раскинување на закупот била предвидена во условите на договорот. При такви околности, Судот не сметаше дека друштвото апликант имало легитимно очекување дека ресторанот ќе работи за целото времетраење на 5-годишниот договор за закуп, и заради тоа немало „сопственост“ во смисла на член 1 од Протоколот бр. 1.

*Димовски*⁸⁵ се жалеше дека на начинот на кој неговата граѓанска тужба била испитана од домашните судови, особено во поглед на одбивањето да се изведе како доказ вештачењето кое подоцна го поднел. Според мислењето на Судот сепак, обврската за апликантот да го докаже своето тужбено барање со релевантен доказ не се чинело произволно, очигледно неразумно или дека му наметнува прекумерен товар на апликантот. Во овој случај, Судот утврди дека процесните пропусти главно му се припишуваат на апликантот, а жалбените наводи во врска со членот 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата, ги прогласи за очигледно неосновани.

Во текот на 2019 година, ЕСЧП донесе една одлука за спогодбено решавање на предметот по постигнато пријателско спогодување помеѓу државата и апликантот, шест одлуки врз основа на еднострана декларација, односно еднострано признавање на повреда на ЕКЧП од страна на Владата на Република Северна Македонија, а еден предмет беше симнат од листата на предмети на ЕСЧП поради изгубен интерес од страна на апликантот.

⁸² *Пула*, одлука од 6 јуни 2019 година.

⁸³ *Тесер и Петров и Тесер*, одлука од 25 јули 2019 година.

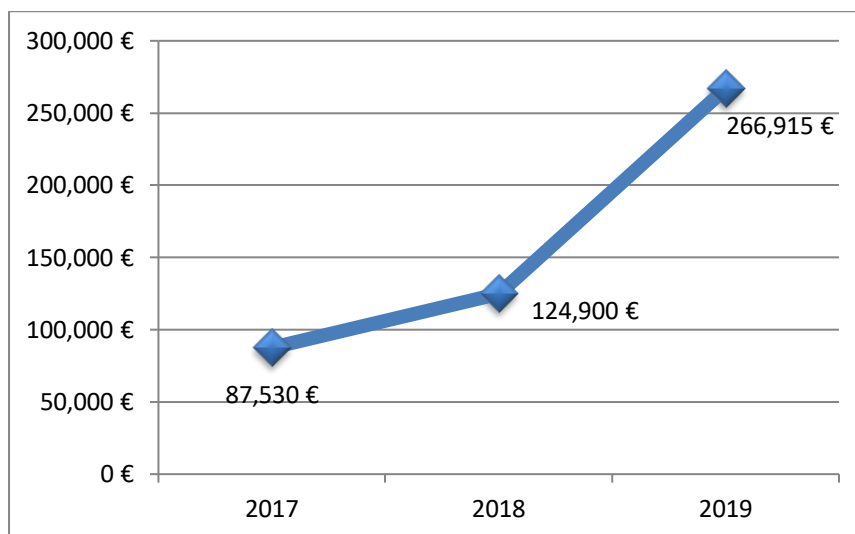
⁸⁴ *Александрија А ДООЕЛ*, одлука од 25 јули 2019 година.

⁸⁵ *Димовски*, одлука од 17 септември 2019 година.

6.ИЗНОС НА ПРАВИЧЕН НАДОМЕСТ ДОСУДЕН ОД СТРАНА НА ЕСЧП СО ПРЕСУДИ И ОДЛУКИ ВО ПРЕДМЕТИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Во текот на 2019 година износот на досудени средства по сите основи од страна на ЕСЧП (пресуди со констатирана повреда на ЕКЧП, одлуки за спогодбено решавање на предметите и одлуки по основ на еднострана декларација преку признавање на Владата на повредите на ЕКЧП) е вкупно 266,915 евра и претставува зголемување во однос на износот на парични средства досудени од страна на ЕСЧП во претходните две години. Рекордната бројка од 353,408 евра на досудени износи од страна на ЕСЧП во предмети против државата имаше во 2013.

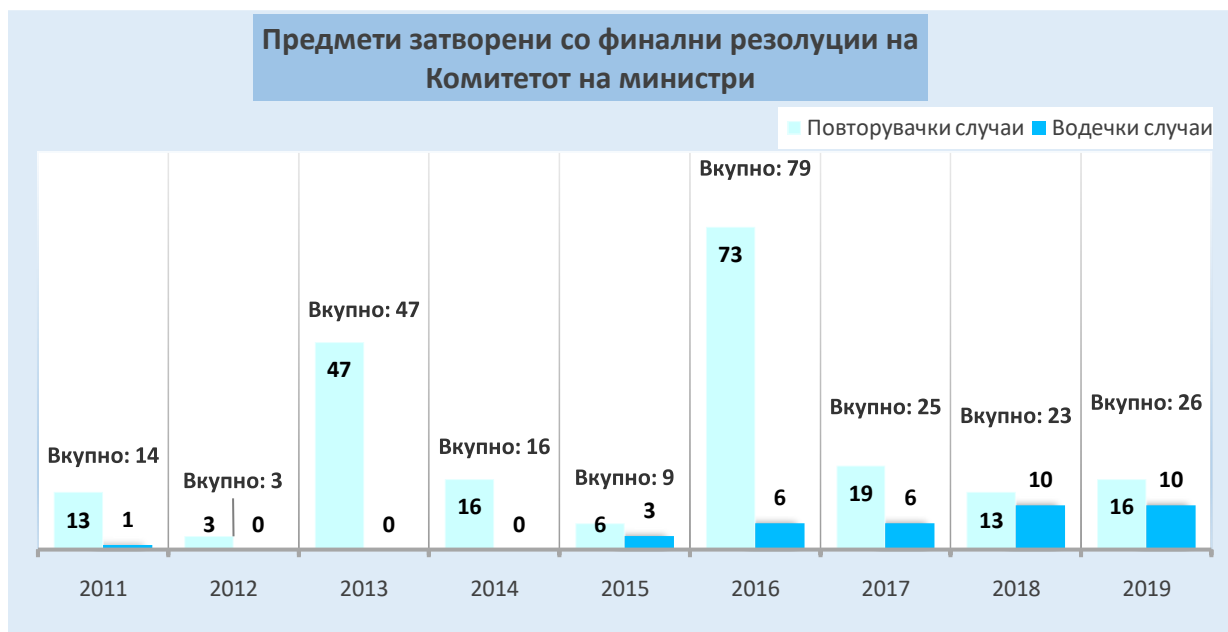
Износи на правичен надомест досудени од страна на ЕСЧП во предмети против Република Северна Македонија

7.ПРЕДМЕТИ ВО ИЗВРШУВАЊЕ ПОД НАДЗОР НА КОМИТЕТОТ НА МИНИСТРИ

Откако во текот на 2016 година, државата го достигна рекордот по однос на бројот на пресуди и одлуки во однос на кои беше донесена финална резолуција од страна на Комитетот на министри во тек на една година и со тоа означен крајот на процесот на нивното извршување, што пред сè се должи на затворање на околу 60 пресуди со кои беше констатирана повреда на правото на судење во разумен рок од членот 6 на ЕКЧП, а во некои од нив и повреда на членот 13 (правото на ефикасен домашен правен лек) во врска со членот 6 (правото на судење во разумен рок), а пред се капитилизирајќи ги напорите кои беа правени во годините претходно за забрзување на домашните постапки,

намалувањето на бројот на т.н. „стари предмети“, но се чини пред сè на воведувањето на домашното правно средство пред Врховниот суд за заштита на правото на судење во разумен рок кое во 2011 беше прогласено за ефикасно од страна на ЕСЧП⁸⁶, бројот на предмети за кои Комитетот на министри донесе финална резолуција во текот на 2019 изнесуваше 26, за разлика од 2018 кога овој број изнесуваше 23. За листа на пресуди за кои е донесена финална резолуција од страна на Комитетот на министри во текот на 2019 види [Анекс бр. 2](#).

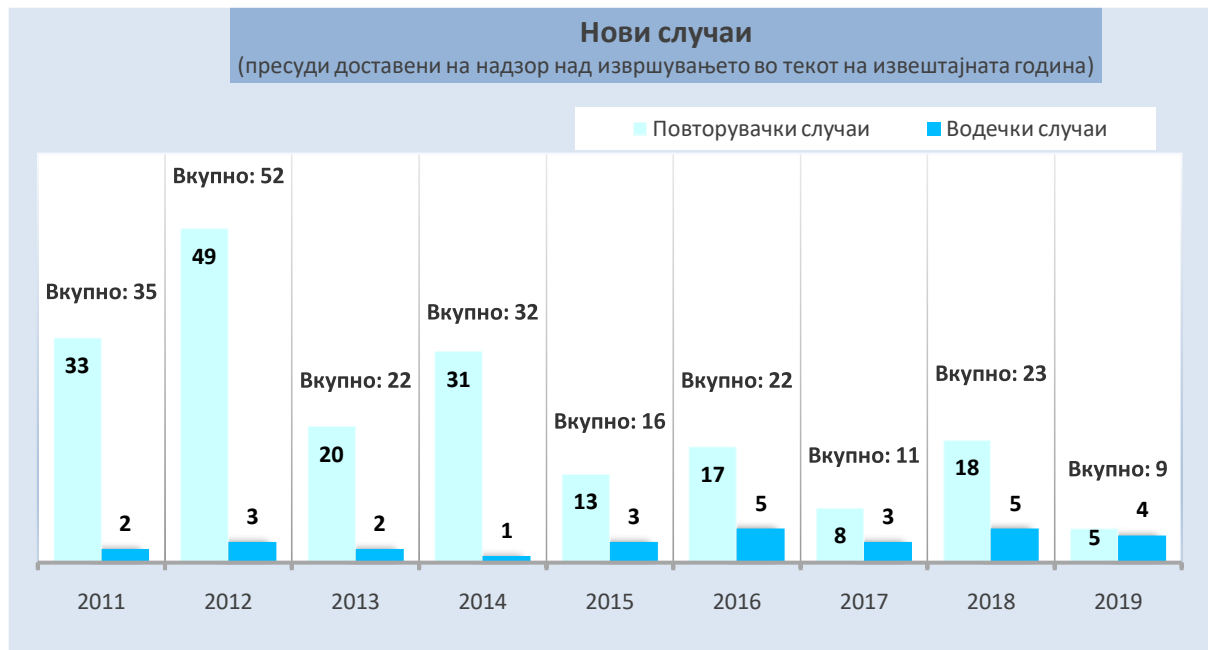
Бројот на предмети во извршување, а под надзор на Комитетот на министри⁸⁷ го задржа својот надолен тренд и во 2019 година. Ова сепак, покрај бројот на финални резолуции донесени од страна на Комитетот на министри во текот на извештајната година, се должи и на бројот на нови предмети кои беа ставени под надзор на Комитетот на министри во 2019 година. Имено, овој број кој во 2019 година изнесуваше само 9 нови предмети, е значително помал споредено со 2018 година кога пред Комитетот на министри под надзор на извршувањето пристигнаа 23 нови предмети. Од „новите предмети“ или предметите кои беа ставени под надзор на Комитетот на министри во текот на 2019, 4 се водечки⁸⁸, а 5 се класифицирани како

⁸⁶ *Аџи-Спиркоска и други*, одлука од 3 ноември 2011.

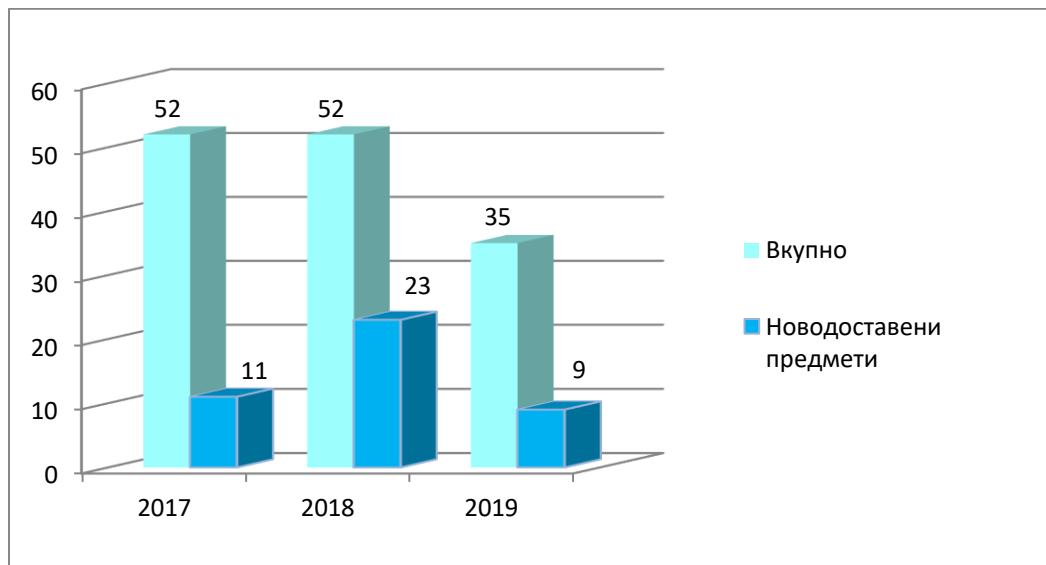
⁸⁷ За извршувањето на пресудите и одлуките на ЕСЧП и постапката на надзор од страна на Комитетот на министри види повеќе во Извештајот за работа на меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП.

⁸⁸ Водечки случаи за потребите на надзор над извршувањето се оние предмети кои најчесто од Комитетот на министри (а може и од страна на ЕСЧП) се идентификувани како предмети кои разоткриваат структурни проблеми во државата и чие извршување задолжително бара превземање на т.н. општи мерки, кои имаат за цел да превенираат идни слични повреди на ЕКЧП и/или пресуди кои во зависност од околностите бараат превземање на

повторувачки предмети⁸⁹.

Предмети во извршување под надзор на Комитетот на министри

Вкупно 26-те финални резолуции донесени во текот на 2019 година од страна на

посложени мерки за нивно извршување. „Клонирани“ или повторувачки предмети се во принцип оние кои се однесуваат на структурни проблеми кои веќе се покренати пред Комитетот на министри во еден или повеќе водечки предмети против државата, па овие предмети за целите на надзорот над извршувањето најчесто се групираат во група со водечкиот предмет.

⁸⁹ Предмети кои се однесуваат на структурни или генерални проблеми кои веќе се покренати пред Комитетот на министри во еден или повеќе водечки случаи, односно предмети.

Комитетот на министри се затвори извршувањето на 16 пресуди, од кои 10 беа класифицирани како водечки предмети. Остатокот се однесува на одлуки на ЕСЧП за спогодбено решавање на предмети.

Во текот на 2019 година од страна на Бирото за застапување на Република Северна Македонија беа изготвени и до Комитетот на министри испратени вкупно 19 акциони планови/извештаи за вкупно 25 пресуди на ЕСЧП, преку кои државата реферира, а Комитетот на министри го врши надзорот на извршувањето на пресудите на ЕСЧП против државата. За листата на овие предмети види [Анекс бр. 3](#).

Во функција на координација и унапредување на процесот на извршување на пресудите на ЕСЧП, Бирото за застапување на РСМ пред ЕСЧП, продолжи да дава иницијативи за обезбедување на експертска помош од страна на релевантни меѓународни субјекти со цел надминување на определени проблематични зони со кои се соочува извршувањето на некои од пресудите против државата.

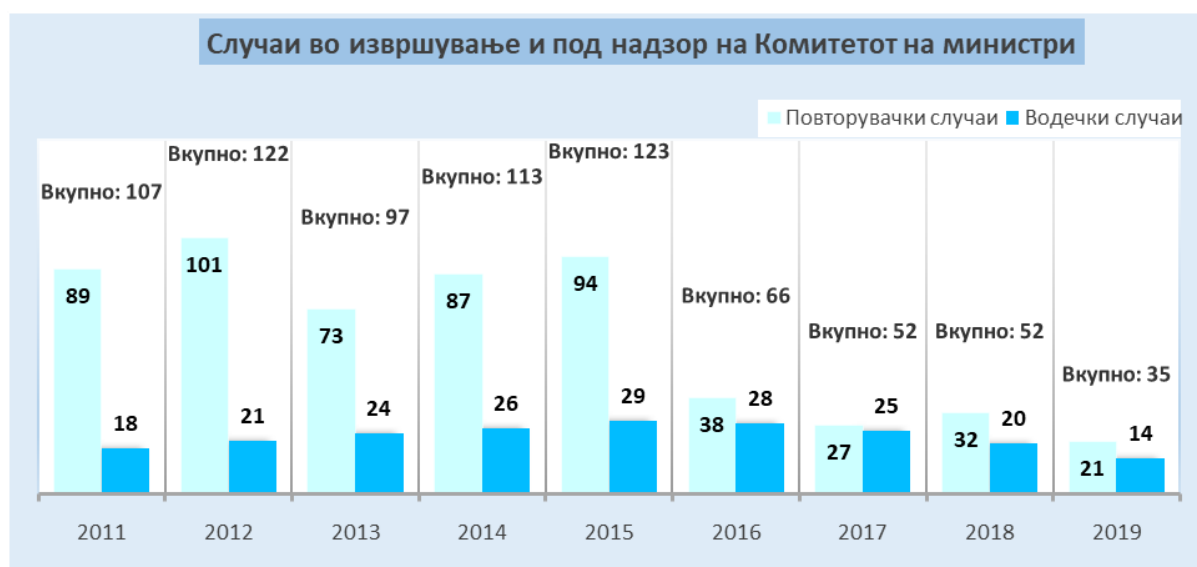
Така, на иницијатива на Бирото за застапување на РСМ пред ЕСЧП, а на барање на Министерката за правда г-а Дескоска, Советот на Европа, обезбеди експертска помош за целите на симнување на застареноста на кривичното дело *“мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување”* и слични кривични дела од домашниот Кривичен законик, што претставува изрично барање на Комитетот на Министри во процесот на извршување на пресудата *Хајрулаху (А.бр.37537/07, 29 октомври 2015)*. Соодветните измени на домашното законодавство, кои треба да бидат усвоени, на линија на Комитетот на Министри и експертизата на Советот на Европа, истовремено ќе бидат и во функција на заокружување на процесот на извршување на група на пресуди на ЕСЧП против државата, во кои е констатирана повреда на членот 3 од Конвенцијата.

Слично, на иницијатива на Бирото за застапување на РСМ пред ЕСЧП, а на заедничко барање на Министерството за правда и Министерството за труд и социјална политика, Советот на Европа во текот на 2019, обезбеди експертска помош за целите на анализа на релевантното домашно законодавство и релевантната домашна пракса, во однос на доверувањето на децата и уредувањето на личните контакти со децата, за целите на олеснување на процесот на извршување на пресудата *Митови (А.бр.53565/13, 16 април 2015)*. За имплементација на експертизата на Советот на Европа, Бирото за застапување пред ЕСЧП даде иницијатива за продолжување на проектните активности во

рамките на програмата (Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција).

Во изминатата година, Бирото ја продолжи соработката со германската фондација за меѓународна правна соработка ИПЗ, и продолжи со објавување на Билтенот посветен на судската практика на Европскиот суд за човекови права. Во 2019 година беше објавено едно издание на Билтенот. Во него беа обработени пресуди против Република Северна Македонија и пресуди на ЕСЧП против други држави од групата на референтни пресуди на ЕСЧП. Електронско издание на Билтенот исто така е достапно за пошироката читателска публика на интернет страницата на Бирото за застапување на Република Северна Македонија пред ЕСЧП. Електронската содржина на Билтенот се презема и во HUDOC дата базата достапна на интернет страницата на ЕСЧП.

Република Северна Македонија, 2019 година ја заврши со 35 предмети чие извршување е сè уште под надзор на Комитетот на министри. Од вкупно 35 предмети во извршување и под надзор на Комитетот на министри, 14 предмети се водечки, за разлика од крајот на 2018 година кога овој број изнесуваше 20. За листата на водечки предмети сè уште во извршување под надзор на Комитетот на министри види повеќе во [Анекс бр. 4](#). На крајот на 2019 година, под зајакнат надзор на Комитет на министри се 5 пресуди на ЕСЧП⁹⁰ од кои 2 се водечки предмети⁹¹.

⁹⁰ X, пресуда од 17 јануари 2019; „Православна охридска архиепископија (Грко-православна архиепископија на Пекката патријаршија)“, пресуда од 16 ноември 2017, Бекташииската заедница и др., пресуда од 12 април 2018; Старвропигијалниот манастир Св. Јован Златоуст, пресуда од 29 ноември 2018 и Црква на Вистински Православни Христијани и Ивановски, пресуда од 29 ноември 2018.

⁹¹ X, пресуда од 17 јануари 2019 и „Православна охридска архиепископија (Грко-православна архиепископија на Пекката патријаршија)“, пресуда од 16 ноември 2017.

Анекс бр.1			
ПРЕДМЕТИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ДОСТАВЕНИ НА ОДГОВОР ВО 2019 Г.			
ПРЕДМЕТ	БРОЈ НА АПЛИКАЦИЈА	АПЛИКАНТ/И	ЖАЛБЕНИ НАВОДИ НА АПЛИКАНТОТ/ИТЕ ИСТАКНАТИ ВО АПЛИКАЦИЈАТА
1. АДЕМИ и 20 други	А.бр. 27678/17	Ибраим Адеми	член 6 § 1 од Конвенцијата (право на правично судење)
	А.бр. 75052/17	Борче Стојковски	
	А.бр. 18902/18	Насе Величковски	
	А.бр. 45413/18	Гордана Додевска	
	А.бр. 45429/18	Мелита Донева	
	А.бр. 46057/18	Славјанка Костов	
	А.бр. 46042/18	Миодраг Давчевски	
	А.бр. 46496/18	Роберт Јорданов	
	А.бр. 46870/18	Перица Димитриевски	
	А.бр. 46492/18	Снежана Трајановска	
	А.бр. 56599/18	Марко Маркоски	

		<p>А.бр. 59617/18</p>	<p>Јовица Петровски Страхил Кргалов Раде Мерџановски Вера Стојановска Велика Вапска Ленка Кузманова Спасена Младеновска Злата Арсова Зорка Стојчевска Љуба Кимовска Павлина Смилева</p>	
		<p>А.бр. 49307/18</p>	<p>Алија Саитфарук Велко Димитровски Ристо Белов Виолета Стојанова Киро Јакимов Крсто Цапалов Видан Стојанов</p>	
		<p>А.бр. 55921/18</p>	<p>Драги Костовски Елица Јованова</p>	

			Јасминка Гулевска Марика Стевковска Вукица Трпевска Даница Јосифовска Станка Илиовска Сретка Ѓорѓевска Васка Илиевска Вукица Наумовска Љуба Павлоска Јусуф Имер Фаат Целадин Радица Ангеловска Светлана Цветковска Беќир Нуредини	
		А.бр. 3320/19	МАК ВОЗИЛА ДООЕЛ Скопје	
		А.бр. 12059/19	Бранислав Столески	
		А.бр. 21536/19	Љубомир Бундалески	
		А.бр. 53423/18	Слободан Ѓорѓиоски	
		А.бр. 56410/18	Екрем Усеин Нада Алексовска	

			<p>Дарка Ѓошева</p> <p>Спаса Миновска</p> <p>Елица Спасиќ</p>	
		А.бр. 10644/19	<p>Саветка Ѓорѓиевска</p> <p>Јордан Трајковски</p> <p>Ратка Попова</p> <p>Миодраг Антиќ</p> <p>Марјан Ристовски</p> <p>Александар Стефановски</p> <p>Цена Ѓорѓиевска</p> <p>Добрила Петрева</p>	
		А.бр. 15819/19	Богољуб Столески	
2.	БАБОВСКИ	А.бр. 45751/17	Николче Бабовски	член 3 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата (право на слободни избори)
3.	АНДРЕЕВСКИ	А.бр. 45672/17	Ивана Андреевски	член 1 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата (право на сопственост)
4.	ЧАЛИ	А.бр. 2804/17	Мичо Чали	член 1 од Протокол бр. 12 кон Конвенцијата (општа забрана на дискриминација)
5.	НВО КХАМ ДЕЛЧЕВО и други	А.бр. 34791/17	НВО Кхам Делчево Сенат Бајрамовски Езган Мемедов	член 2 од Протокол бр. 4 кон Конвенцијата (слобода на движење)

				член 1 од Протокол бр.12 кон Конвенцијата (општа забрана за дискриминација)/ член 14 од Конвенцијата в.в. член 2 од Протокол бр. 4 (забрана за дискриминација)
6.	ИЗВРШИТЕЛ ВЛАДО МИЦКОВСКИ	А.бр. 39107/18 А.бр. 39726/18	Владо Мицковски	член 1 од Протокол бр.1 кон Конвенцијата (право на сопственост)
7.	ТЕХНО-ИНТЕРЕКСПОРТ ДУШКО ДООЕЛ	А.бр. 22078/17 А.бр. 22530/17	ТЕХНО-ИНТЕРЕКСПОРТ ДУШКО ДООЕЛ	член 6 (право на правично судење) член 14 од Конвенцијата в.в. член 6 (забрана за дискриминација)/член 1 од Протокол бр.12 кон Конвенцијата (општа забрана за дискриминација) член 1 од Протокол бр.1 кон Конвенцијата (право на сопственост)
8.	ХОЛАНД ФАРМИНГ ДОО и ДИМКОВСКИ	А.бр. 83901/17	ХОЛАНД ФАРМИНГ ДОО Стефан Димковски	член 1 од Протокол бр.1 кон Конвенцијата (право на сопственост)
9.	ИММОРЕКС МАКЕДОНИЈА ДОО СКОПЈЕ	А.бр. 25311/17	ИММОРЕКС МАКЕДОНИЈА ДОО СКОПЈЕ	член 1 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата (право на сопственост) член 13 (право на ефективна жалба)
10.	ДЕДЕЈСКА и други и 7 други апликации	А.бр. 43344/18	Тања Дедејска Зорица Стоилева Александар Софронијоски Владимир Петровски	член 6 § 1 од Конвенцијата (право на правично судење)

			Хајрула Мисини	
		А.бр. 2299/19	Јаготка Ивановска	
		А.бр. 5920/19	Снежана Филиповска – Павлеска	
		А.бр. 5948/19	Борче Размоски	
		А.бр. 5960/19	Влатко Сајкоски	
		А.бр. 5969/19	Дарко Доневски	
		А.бр. 5972/19	Илче Мушаревски	
		А.бр. 7159/19	Благица Тодоровска	
11.	ГАДАНЕЦ-КЕТИКИДИС	А.бр. 33879/16	Наталија Гаданец-Кетикидис	член 6 § 1 од Конвенцијата (право на правично судење)
12.	ХАЈ-ТЕЧ КОРПОРАЦИЈА ДОО	А.бр. 69776/17	ХАЈ-ТЕЧ КОРПОРАЦИЈА ДОО	член 1 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата (право на сопственост)
13.	НДИ С.А.	А.бр. 6035/17	НДИ С.А.	член 6 § 1 од Конвенцијата

				(право на правично судење) член 1 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата (право на сопственост)
14.	БУНГУРОВ	А.бр. 68005/17	Ангел Бунгуров	член 6 § 1 од Конвенцијата (право на правично судење)
15.	КОСТОВСКИ	А.бр. 23773/17	Љупчо Костовски	член 6 § 1 од Конвенцијата (право на правично судење) член 1 од Протокол бр. 1 кон Конвенцијата (право на сопственост)

Анекс бр.2

**Пресуди против Република Северна Македонија чие извршување е затворено со финални резолуции
усвоени од Комитетот на министри во 2019 година**

	Предмет	Број на апликација	Датум на донесување на пресуда	Датум на донесување на финална резолуција	Вид на повреда
1.	Пауноски	А.бр. 18669/08	6 јуни 2019	11 декември 2019	Повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата (неразумно долго траење на домашната кривична постапка)
2.	Ел-Масри	А.бр. 39630/09	13 декември 2012	3 декември 2019	<p>Повреда на член 3 од Конвенцијата (процесен аспект поради отсуство на ефективна истрага за жалбените наводи на апликантот за несоодветното постапување од страна на државните полициски служби), член 3 од Конвенцијата (материјален аспект поради нечовечко и понижувачко постапување на кое бил изложен апликантот додека бил држен во хотел и на аеродромот во Скопје од страна на државните полициски служби, предавањето на апликантот на американските државни власти, изложувајќи го на реален ризик од понатамошно постапување спротивно на член 3 од Конвенцијата);</p> <p>Повреда на член 5 од Конвенцијата (материјален аспект поради арбитражно држење на апликантот во хотел во Скопје и негово подоцнежено притворање во Авганистан), член 5 од Конвенцијата (процесен аспект поради отсуство на ефективна истрага за наводите на апликантот за негово арбитражно притворање);</p> <p>Повреда на член 8 од Конвенцијата (вмешување на правото на</p>

					почитување на неговиот приватен и семеен живот кое не било во согласност со закон); Повреда на член 13 в.в со член 3, 5 и 8 од Конвенцијата (отсуство на ефективен правен лек за жалбените наводи на апликантот)
3.	Петровиќ	А.бр. 30721/15	22 јуни 2017	3 декември 2019	Повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата (неразумно долго траење на домашната управна постапка)
4.	Борис Стојановски	А.бр. 41916/04	6 мај 2010	3 декември 2019	Повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата (повреда на правото на пристап до суд)
5.	Андоноски	А.бр. 16225/08	17 септември 2015	13 ноември 2019	Повреда на член 1 од Протоколот бр.1 од Конвенцијата (повреда на правото на сопственост поради конфискација на возилото на апликантот во кривична постапка водена против трето лице)
6.	Митриновски и 3 други предмети (Геровска Попчевска, Попоски и Дума, Јакшовски и Трифуновски)	А.бр. 6899/12, 48783/07, 56381/09, 69916/10	30 април 2015, 7 јануари 2016, 7 јануари 2016, 7 јануари 2016	13 ноември 2019	Повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата (повреда на правото на непристрасен суд во постапката пред Судскиот совет, за разрешување на апликантите од неговните судиски функции);
7.	Макрадули	А.бр. 64659/11	19 јули 2018	4 септември 2019	Повреда на член 10 од Конвенцијата (повреда на правото на слобода на изразување во кривични постапки во кои била утврдена вина на апликантот за клевета на државен функционер)
8.	Еуромак метал ДОО	А.бр. 68039/14	14 јуни 2018	4 септември 2019	Повреда на член 1 од Протокол бр. 1 од Конвенцијата (повреда на

					правото на сопственост на компанијата апликант)
9.	Велинов	А.бр. 16880/08	19 септември 2013	4 септември 2019	<p>Повреда на член 5 § 1 (б) од Конвенцијата (повреда на незаконито лишување од слобода на апликантот, поради парична казна заменета со затворска и покрај тоа што апликантот истата ја платил);</p> <p>Повреда на член 5 § 2 од Конвенцијата (поради неинформирање на апликантот за причините за негово лишување од слобода);</p> <p>Повреда на член 5 § 5 од Конвенцијата (поради пропуст на државните власти да му исплатат надомест за неговото незаконито лишување од слобода);</p> <p>Повреда на член 6 од Конвенцијата (повреда на правото на правично судење поради долго траење на постапката за надомест за незаконито лишување од слобода);</p> <p>Повреда на член 13 во врска со членот 6 од Конвенцијата (поради отсуство на ефективен правен лек во однос на должината на постапката)</p>
10.	Миткова	А.бр. 48386/09	15 октомври 2015	4 септември 2019	Повреда на член 6 од Конвенцијата (повреда на правото на правично судење поради отсуство на усна расправа во управна постапка и поради долго траење на управната постапка)
11.	Тасева Петровска	А.бр. 73759/14	11 јануари 2018	4 септември 2019	Повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата (пропуст на надлежните органи да ѝ достават на апликантката произнесување на спротивната страна во судска постапка)

12.	Љатифи	А.бр. 19017/16	17 мај 2018	4 септември 2019	Повреда на член 1 од Протоколот бр.7 од Конвенцијата (пропуст на државните власти да ги почитуваат процесните гаранции поврзани со протерување на странци во управна постапка по завршување на која апликантката требала да ја напушти државата; пропуст на домашните судови да ги преоценат наводите на државните безбедносни служби дека апликантката претставува опасност по безбедноста на државата)
13.	Селами и други	А.бр. 78241/13	1 март 2018	27 март 2019	Повреда на член 3 од Конвенцијата (процесен аспект поради отсуство на ефективна истрага поради несоодветниот третман од страна на полицијата); Повреда на член 5 § 5 од Конвенцијата (поради несоодветен надомест досуден од страна на домашните судови за третманот кој бил изложен апликантот од страна на полицијата)

Анекс бр. 3

Предмети за кои што се поднесени акциони планови и извештаи

1. Група на предмети: Православна Охридска Архиепископија (Грко- православна Охридска Архиепископија на Пекката Патријаршија) (А.бр.3532/07), Црква на Вистински Православни Христијани и Ивановски (А.бр.35700/11), Ставропигијален Манастир „Св.Јован Златоуст“ (А.бр.52849/09), Бекташиска заедница и други (А.бр.48044/10, А.бр.75722/12 и А.бр.25176/13);
2. Селами и други (А.бр.78241/13);
3. Тасева Петровска (А.бр.73759/14);
4. X (А. бр. 29683/16);
5. Ел Масри (А.бр.39630/09);
6. Хајрулаху (А.бр. 37537/07);
7. Стојановски (А.бр. 14176/09);
8. Андоноски (А.бр. 16225/08);
9. Група на предмети: Митриновски (А.бр. 6899/12), Геровска Попчевска (А.бр. 48783/07), Попоски и Дума (А.бр. 56381/09), Јашовски и Трифуновски (А. бр. 69916/10);
10. АСП ПП ДООЕЛ (А.бр. 66313/14);
11. Борис Стојановски (А.бр. 41916/04);
12. Петровиќ (А.бр. 30721/15);
13. Арсовски (А.бр. 30206/06);
14. Пауноски (А.бр. 18669/08);
15. Миткова (А.бр. 48386/09);
16. Велинов (А.бр. 16880/08);
17. ЕУРОМАК МЕТАЛ ДОО (А.бр. 68039/14);
18. Макрадули (А.бр. 64659/11; 24133/13);
19. Љатифи (А.бр. 19017/16).

Анекс бр. 4

„ВОДЕЧКИ“ ПРЕДМЕТИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ВО ИЗВРШУВАЊЕ ПОД НАДЗОР НА КОМИТЕТОТ НА МИНИСТРИ

	Број на апликација	Датум на донесување на пресудата	Датум на правосилност	Апликант	Вид на повреда	Тип на надзор
1.	А.бр.37537/07	29 октомври 2015	29 јануари 2016	Хајрулаху	<p>член 3 од Конвенцијата (процесен аспект)</p> <p>-пропуст на државните власти да ги истражат наводите на апликантот за несоодветното постапување и тортура од страна на полициските службеници;</p> <p>член 3 од Конвенцијата (материјален аспект)</p> <p>-несоодветно постапување и тортура од страна на полициските службеници за време на неговиот <i>incommunicado</i> притвор;</p> <p>член 6 § 1 од Конвенцијата</p> <p>- повреда на правото на правична постапка поради искористувањето на изјавата за признание на апликантот дадена под присилба;</p>	Стандарден надзор
2.	А.бр.23152/05	27 мај 2010	27 август 2010	Настеска	<p>член 6 § 1 од Конвенцијата</p> <p>-повреда на правото на еднаквост на оружјата во кривичната постапка;</p> <p>-долго траење на кривичната постапка</p>	Стандарден надзор

3.	А.бр.30206/06	15 јануари 2013 ⁹²	15 април 2013	Арсовски	член 1 од Протокол број 1 кон Конвенцијата -повреда на правото на сопственост поради недоволен надомест во постапка за експропријација на имот во интерес на приватно лице;	Стандарден надзор
4.	А.бр.41188/06	19 април 2011	19 јули 2011	Атанасов	член 6 § 1 и 3 (г) од Конвенцијата -повреда на правото на правично судење во кривична постапка, поради необезбедување на можност за сослушување на сведок;	Стандарден надзор
5.	А.бр.28169/08	28 октомври 2010	28 јануари 2011	Василкоски и други	член 5 § 3 од Конвенцијата -отсуство на конкретни и недовољно образложени причини за притвор на апликантите;	Стандарден надзор
6.	А.бр.14174/09	23 октомври 2014 ⁹³	23 јануари 2015	Стојановски и други	член 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата -повреда на правото на сопственост во постапка за денационализација;	Стандарден надзор
7.	А.бр.15191/12	22 јануари 2015	22 април 2015	Китановски	член 2 од Конвенцијата (материјален аспект) -употреба на животозагрозувачки третман од страна на полициски службеници; член 3 од Конвенцијата (материјален аспект) -деградирачки третман од страна на полициските службеници за време на неговото апсење; член 2 и 3 од Конвенцијата (процесен аспект)	Стандарден надзор

⁹² Делумна пресуда со која е одлучено по основаноста на апликацијата и нематеријалната штета, а на 7 февруари 2019 г. Судот донесе дополнителна пресуда со која одлучи за материјалната штета во конкретниот случај.

⁹³ Делумна пресуда со која е одлучено по основаноста на апликацијата и нематеријалната штета, а на 7 февруари 2019 г. Судот донесе дополнителна пресуда со која одлучи за материјалната штета во конкретниот случај.

					-отсуство на ефективна истрага за жалбените наводи на апликантот поради животозагрозувачкиот и деградирачки третман од страна на полициските службеници;	
8.	А.бр. 53565/13	16 април 2015	16 јули 2015	Митови	<p>член 8 од Конвенцијата -повреда на правото на апликантите на почитување на нивниот семеен живот, како резултат на пропустот на државните власти да преземат соодветни и ефективни напори за извршување на одлуките за видување на Центарот за социјални работи;</p> <p>член 13 од Конвенцијата во врска со членот 8 од Конвенцијата -отсуство на ефективен правен лек;</p>	Стандарден надзор
9.	А.бр.49382/06	19 април 2012	19 јули 2012	Сашо Ѓорѓиев	<p>член 2 од Конвенцијата (материјален аспект) -пропуст на државните власти да ги преземат сите разумни мерки за заштита на апликантот од полициски службеник кој го повредил со службено огнено оружје надвор од вршењето на неговата должност;</p>	Стандарден надзор
10.	А.бр.3532/07	16 ноември 2017	9 април 2018	Православна Охридска Архиепископија (Грко-православна Охридска Архиепископија на Пеќката	<p>член 11 во врска со член 9 од Конвенцијата -повреда на правото на слобода на здружување поради одбивањето на државните власти да го регистрираат здружението апликант како верски субјект;</p>	Зајакнат надзор ⁹⁴

⁹⁴ Под зајакнат надзор во иста група заедно со пресудата во случајот Православна Охридска Архиепископија (Грко- православна Охридска Архиепископија на Пеќката Патријаршија), А.бр.3532/07 се уште три пресуди на ЕСЧП и тоа: Црква на Вистински Православни Христијани и Ивановски, А.бр.35700/11, Ставропигијален Манастир „Св.Јован Златоуст“, А.бр.52849/09, и Бекташиска заедница и други, А.бр.48044/10, А.бр.75722/12 и А.бр.25176/13, сите од 2018 година, кои се класифицирани како повторувачки предмети.

				Патријаршија)		
11.	А.бр. 29683/16	17 јануари 2019	17 април 2019	Х	член 8 од Конвенцијата -повреда на правото на апликантот на почитување на правото на приватност, како резултат на недостаток на правна рамка која ги регулира условите и постапката за промена на ознаката за пол во изводот на родени;	Зајакнат надзор
12.	А.бр. 9825/13	16 мај 2019	16 август 2019	Тасев	член 8 од Конвенцијата -повреда на правото на апликантот на почитување на правото на приватност, како резултат на одбивањето на државните власти да го прифатат барањето на апликантот за промена на неговата национална припадност во судскиот изборен именик;	Стандарден надзор
13.	А.бр. 46082/14	26 септември 2019	26 септември 2019	Анастасов	член 1 од Протоколот бр.1 од Конвенцијата -повреда на правото на сопственост поради конфискација на возилото на апликантот во прекршочна постапка која застарела во 2012 г.;	Стандарден надзор
14.	А.бр. 51599/11	14 ноември 2019	14 ноември 2019	Јакимовски и Кари превоз	член 1 од Протоколот бр.1 од Конвенцијата -повреда на правото на сопственост поради конфискација на возилото на апликантот во прекршочна постапка.	Стандарден надзор